

TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRÀ VINH
KHOA SƯ PHẠM

TÀI LIỆU GIẢNG DẠY

**MÔN PHƯƠNG PHÁP TỔ CHỨC
CÔNG TÁC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG
HỒ CHÍ MINH VÀ TỔ CHỨC CÁC HOẠT
ĐỘNG NGOÀI GIỜ LÊN LỚP**

GV biên soạn: Nguyễn Tấn Phát

Trà Vinh, 2014

Lưu hành nội bộ

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
CHƯƠNG 1: LÝ LUẬN CHUNG VỀ TỔ CHỨC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH.....	1
BÀI 1: MỤC ĐÍCH, TÍNH CHẤT, NHIỆM VỤ CỦA TỔ CHỨC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH.	1
I. Mục đích của tổ chức Đội	1
II. Tính chất của tổ chức Đội.....	2
1. Tính quần chúng.....	2
2. Tính chính trị.....	2
3. Tính giáo dục.....	2
III. Nhiệm vụ của Đội trong giai đoạn hiện nay	2
BÀI 2: NỘI DUNG, HÌNH THỨC HOẠT ĐỘNG ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH.....	4
I. Khái niệm về nội dung, hình thức hoạt động Đội	4
1. Nội dung hoạt động Đội.....	4
2. Hình thức hoạt động Đội.....	4
3. Mối quan hệ giữa nội dung và hình thức hoạt động Đội	4
II. Các nội dung, hình thức hoạt động Đội	5
1. Về giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống.....	5
2. Về giáo dục ý thức trách nhiệm trong học tập	5
3. Về giáo dục tinh thần lao động	5
4. Về giáo dục thể chất, vệ sinh và bảo vệ môi trường	6
5. Về giáo dục thẩm mỹ, văn hoá nghệ thuật	6
6. Về giáo dục tinh thần đoàn kết, hữu nghị giữa các dân tộc.....	6
BÀI 3: PHƯƠNG PHÁP CÔNG TÁC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH	7
I. Khái niệm về phương pháp công tác Đội.....	7
II. Các phương pháp công tác Đội.....	7
1. Phương pháp hoạt động tập thể mang tính xã hội, hữu ích.....	7
2. Phương pháp trò chơi	8
3. Phương pháp thuyết phục.....	8
4. Phương pháp giao nhiệm vụ	9
5. Phương pháp thi đua.....	9
6. Phương pháp khen thưởng, khiển trách	9
CHƯƠNG 2: MỘT SỐ HOẠT ĐỘNG NGHIỆP VỤ CỦA ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH VÀ SAO NHI ĐỒNG.....	11

BÀI 1: CÔNG TÁC NHỊ ĐỒNG TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC	11
I. Khái niệm về lớp nhị đồng và sao nhị đồng	11
II. Một số qui định chung về nhị đồng trong trường tiểu học	11
III. Hoạt động của sao nhị đồng	12
BÀI 2: NGHI THỨC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH	13
I. Các động tác cá nhân của đội viên	13
1. Thắt, tháo khăn quàng	13
2. Động tác chào	14
3. Các động tác cá nhân tại chỗ	14
4. Các động tác cá nhân di động	15
II. Đội hình, đội ngũ	15
1. Đội hình hàng dọc	15
2. Đội hình hàng ngang	16
3. Đội hình chữ U	16
4. Đội hình vòng tròn	17
BÀI 3: MÚA HÁT VỚI THIẾU NHI	19
I. Ý nghĩa, tác dụng của múa hát với thiếu nhi	19
II. Phương pháp hướng dẫn hát, múa cho thiếu nhi	19
III. Một số bài hát sinh hoạt	20
IV. Một số bài múa tập thể	23
BÀI 4: TRÒ CHƠI VỚI THIẾU NHI	25
I. Các bước hướng dẫn trò chơi	26
II. Kỹ năng quản trò	26
III. Giới thiệu vài trò chơi nhỏ	28
BÀI 5: HOẠT ĐỘNG TRẠI THIẾU NHI	30
I. Ý nghĩa, tác dụng của cắm trại	31
II. Phương pháp tổ chức cắm trại	31
III. Một số kỹ năng trong trò chơi lớn	35
CHƯƠNG 3: MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ HOẠT ĐỘNG	40
GIÁO DỤC NGOÀI GIỜ LÊN LỚP Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC	40
BÀI 1: VỊ TRÍ, VAI TRÒ, NHIỆM VỤ CỦA HOẠT ĐỘNG	40
GIÁO DỤC NGOÀI GIỜ LÊN LỚP (HĐGDNGLL) Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC	40
1. Vị trí của HĐGDNGLL trong nhà trường	41
2. Vai trò của HĐGDNGLL	42
3. Nhiệm vụ của HĐGDNGLL	42
BÀI 2: NHỮNG NỘI DUNG CHỦ YẾU CỦA HOẠT ĐỘNG	43
GIÁO DỤC NGOÀI GIỜ LÊN LỚP	43

BÀI 3: CÁC HÌNH THỨC TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG.....	45
GIAO DỤC NGOÀI GIỜ LÊN LỚP Ở TRƯỜNG TIỂU HỌC	45
I. HĐGDNGLL qua hình thức sinh hoạt theo chủ điểm	45
II. HĐGDNGLL qua hình thức sinh hoạt lớp.....	47
III. HĐGDNGLL qua hoạt động tự chọn	48
IV. GỢI Ý CẤU TRÚC MỘT BẢN THIẾT KẾ HĐGDNGLL	50
TÀI LIỆU THAM KHẢO	52

Tailieu.vn

CHƯƠNG 1: LÝ LUẬN CHUNG VỀ TỔ CHỨC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH

Bài 1: MỤC ĐÍCH, TÍNH CHẤT, NHIỆM VỤ CỦA TỔ CHỨC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH.

❖ **Mục tiêu học tập:** Sau khi học xong bài này, người học có thể:

- Trình bày được các vấn đề chung về tổ chức Đội Thiếu niên tiền phong (TNTP) Hồ Chí Minh
- Giải thích được ý nghĩa một số biểu trưng nghi thức Đội

Trong hệ thống giáo dục của nước ta, tất cả các trường tiểu học và trung học cơ sở đều phải có tổ chức Đội TNTP Hồ Chí Minh. Đây là một đặc trưng của nền giáo dục xã hội chủ nghĩa (XHCN) Việt Nam. Điều này xuất phát từ quan điểm của Đảng và nhà nước ta về vai trò của trẻ em đối với gia đình và xã hội. Trẻ em là sợi dây liên kết các thành viên trong gia đình, là lớp người kế tục sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Công tác bảo vệ, chăm sóc và giáo dục thiếu niên, nhi đồng là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân.

Vậy tổ chức Đội ra đời khi nào và có vai trò gì trong việc giáo dục thiếu niên nhi đồng?

I. Mục đích của tổ chức Đội

Ngày 15/5/1941 tổ chức Đội chính thức được thành lập tại thôn Nà Mạ, xã Trường Hà, huyện Hà Quảng, tỉnh Cao Bằng với ***mục đích tập hợp lực lượng thiếu nhi yêu nước, cùng với người lớn tham gia công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc.*** Đảng đã giao cho Đoàn thanh niên nhiệm vụ trực tiếp phụ trách Đội.

Trong giai đoạn 1941-1945, Đội đã tham gia các hoạt động tuyên truyền cách mạng, trinh sát, phát hiện Việt gian... góp phần vào sự thành công của Cách mạng tháng Tám.

Từ 1945-1954, các đội viên tham gia chống giặc đói, giặc dốt. Chỉ sau một năm đã tổ chức được 74.957 lớp học, giúp cho 2.500.000 người biết đọc. Lực lượng thiếu nhi còn tích cực tham gia kháng chiến, làm liên lạc trong các đội du kích, tình báo... như đội thiếu niên Hoàng Văn Thụ ở Hà Nội, đội thiếu niên tình báo Bát Sắt (Hải Phòng), đội thiếu niên du kích Đình Bảng (Bắc Ninh) ...

Giai đoạn 1954-1975, nhiều phong trào thiếu nhi ra đời phục vụ sự nghiệp xây dựng đất nước ở miền Bắc và công cuộc kháng chiến chống Mỹ ở miền Nam.

Từ khi đất nước hoàn toàn thống nhất đến nay , ***mục đích của tổ chức Đội là tập hợp, giáo dục thiếu niên nhi đồng thực hiện 5 điều Bác Hồ dạy, trở thành con ngoan trò giỏi, người công dân tốt, phấn đấu trở thành đoàn viên thanh niên cộng sản (TNCS).***

Với mục đích ấy, các hoạt động của Đội nhằm hướng tới việc hình thành cho thiếu nhi Việt Nam những phẩm chất, nhân cách con người mới XHCN, phù hợp với mục tiêu giáo dục của nhà trường và mong muốn của mỗi gia đình.

Như vậy, không phải như quan niệm của một số người, cho rằng Đội chỉ là nơi tập hợp các em để vui chơi, chúng ta có thể thấy rõ vai trò quan trọng của tổ chức Đội trong việc đào tạo lớp người kế tục sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

II. Tính chất của tổ chức Đội

1. Tính quần chúng

Điều này được thể hiện qua Điều lệ Đội. Đội thiếu niên tiên phong (TNTP) Hồ Chí Minh là một tổ chức rộng rãi dành cho thiếu nhi Việt Nam từ 9 đến 14 tuổi, không phân biệt nam nữ, tôn giáo, dân tộc. Do các em làm chủ, tự quản dưới sự hướng dẫn của phụ trách Đội.

2. Tính chính trị

Đội là lực lượng dự bị của Đoàn, là nguồn bổ sung chủ yếu cho tổ chức Đoàn-cánh tay đắc lực của Đảng. Đội tổ chức hoạt động, giáo dục thiếu niên nhi đồng theo đường lối, quan điểm giáo dục của Đảng nhằm phục vụ sự nghiệp cách mạng của đất nước.

3. Tính giáo dục

Những hoạt động của Đội đều nhằm giáo dục đội viên theo 5 điều Bác Hồ dạy, theo chương trình rèn luyện đội viên. Đồng thời mọi quá trình hoạt động của Đội đều đặt dưới sự hướng dẫn mang tính sư phạm của phụ trách Đội và thầy cô giáo.

III. Nhiệm vụ của Đội trong giai đoạn hiện nay

Tổ chức Đội là người đại diện cho quyền lợi chính đáng của thiếu nhi. Đội tập hợp các em thông qua nhiều hoạt động phong phú, hấp dẫn và giáo dục cho các em trên nhiều lĩnh vực như: đạo đức, lối sống, văn hoá thẩm mỹ, nghệ thuật...

Trong giai đoạn hiện nay, Đội có các nhiệm vụ quan trọng:

1. Tập hợp thiếu niên nhi đồng, phát huy mọi khả năng, sáng kiến của các em trong học tập, hoạt động, vui chơi bổ ích...
2. Xây dựng tổ chức Đội vững mạnh, giúp đội viên thành Đoàn viên TNCS, phụ trách công tác nhi đồng và dìu dắt nhi đồng trở thành đội viên.
3. Đoàn kết hữu nghị, tích cực tham gia các phong trào thiếu nhi quốc tế.

➤ **Câu hỏi củng cố:**

- 1. Việc kết nạp Đội một cách ồ ạt có thể hiện đúng tính quần chúng của tổ chức Đội hay không ?**
- 2. Để phát huy tính tự quản của đội viên, người phụ trách Đội cần phải làm gì?**
- 3. Hãy tìm hiểu ý nghĩa của các biểu trưng nghi thức Đội:**
 - Khẩu hiệu Đội
 - Huy hiệu măng non
 - Khăn quàng đỏ
 - Động tác chào của đội viên.

Bài 2: NỘI DUNG, HÌNH THỨC HOẠT ĐỘNG ĐỘI THiếu NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH

❖ **Mục tiêu học tập:** Sau khi học xong bài này, người học có thể:

- Xác định mối liên quan giữa nội dung và hình thức hoạt động Đội, giữa hoạt động Đội với hoạt động xã hội.
- Trình bày được 6 nội dung, hình thức hoạt động Đội

I. Khái niệm về nội dung, hình thức hoạt động Đội

Bất kỳ một sự vật nào cũng đều có hai mặt liên quan chặt chẽ với nhau: nội dung và hình thức. Nội dung là sự phản ánh bản chất của sự vật, mang tính đặc trưng của chính nó. Hình thức là cái chứa đựng nội dung, là sự thể hiện của nội dung. Hoạt động Đội cũng bao gồm cả hai yếu tố không thể tách rời này.

1. Nội dung hoạt động Đội

Là tổng hợp những yếu tố, những quá trình tạo nên các phong trào hoạt động của Đội, các chủ đề thi đua, giáo dục ... của Đội nhằm thực hiện mục đích của Đội và mục tiêu giáo dục của nhà trường.

Nội dung hoạt động Đội mang tính giáo dục toàn diện cho thiếu nhi, hướng tới việc hình thành nhân cách cho các em, giúp các em có thái độ học tập, lao động đúng và có lối sống văn minh, lành mạnh.

2. Hình thức hoạt động Đội

Là phương thức thực hiện các phong trào thi đua, hoạt động của tổ chức Đội. Đó chính là sự thể hiện các nội dung hoạt động Đội bằng nhiều cách thức khác nhau, tạo nên sự đa dạng, hấp dẫn trong hoạt động Đội.

Mặt khác, hình thức hoạt động Đội không chỉ nói lên màu sắc, qui mô, số lượng mà còn nói lên cơ cấu bên trong, sự liên kết sắp xếp các yếu tố nhằm làm nổi bật tư tưởng của nội dung hoạt động Đội. Chẳng hạn, để giáo dục lòng kính yêu Bác Hồ cho thiếu nhi thông qua hình thức hội diễn văn nghệ, thì hình thức đó không chỉ là qui mô tổ chức, số người tham gia, trang hoàng sân khấu... mà còn là sự sắp xếp các tiết mục hợp lý, dẫn chương trình sinh động, tạo được sự giao lưu giữa người diễn và người thưởng thức...

3. Mối quan hệ giữa nội dung và hình thức hoạt động Đội

Như bất kỳ hoạt động nào khác, trong công tác Đội, nội dung và hình thức luôn gắn bó chặt chẽ với nhau. Mỗi nội dung đều phải tồn tại trong những hình thức nhất định. Ví dụ: nội dung giáo dục truyền thống cách mạng sẽ được thể hiện qua các hình thức như thăm viếng nghĩa trang liệt sĩ, giao lưu các đơn vị bộ đội, giúp đỡ gia đình thương binh liệt sĩ...

Và như vậy, một hình thức nào đó phải chứa đựng một nội dung nhất định. Ví dụ: tổ chức hội thi kể chuyện sách là nhằm định hướng cho các em một thái độ học tập chủ động, tích cực, nâng cao trình độ cảm thụ tác phẩm văn học cho các em, góp phần hình thành nhân cách tốt đẹp cho thiếu nhi.

Trong thực tiễn, từ nội dung mà sẽ quyết định việc lựa chọn hình thức tương ứng, phù hợp nhất. Ngược lại, sự đa dạng, phong phú về hình thức có tác động rất tích cực đến nội dung, làm cho hoạt động Đội luôn có sức thu hút cao đối với thiếu nhi.

Một điều đáng lưu ý là nội dung, hình thức hoạt động Đội luôn bám sát các lĩnh vực đời sống chính trị, văn hoá, xã hội. Chúng ta có thể thấy rõ điều này qua các phong trào hoạt động của Đội hiện nay như: gây quỹ giúp bạn nghèo vượt khó, hội thi tìm hiểu an toàn giao thông, những cuộc thi vẽ về bảo vệ môi trường, không hút thuốc lá...

Ngược lại, sự phát triển của kinh tế, văn hoá, xã hội... làm cho nội dung, hình thức hoạt động Đội ngày càng phong phú, đa dạng, hiện đại hơn. Ví dụ như việc sử dụng máy chiếu, internet... trong các hội thi, hoạt động giáo dục truyền thống cho thiếu nhi, tổ chức thi tài năng tin học trẻ...

II. Các nội dung, hình thức hoạt động Đội

1. Về giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống

Nội dung cần đạt là cung cấp cho các em những hiểu biết cơ bản về Đảng, nhà nước pháp luật và truyền thống dân tộc.

Rèn luyện cho các em những phẩm chất đạo đức: lòng nhân ái, sự trung thực, khiêm tốn, ý chí vươn lên...

Hình thành lối sống văn minh, lịch sự, có ý thức tập thể. Hiểu rõ trách nhiệm cá nhân trước gia đình, nhà trường và xã hội.

2. Về giáo dục ý thức trách nhiệm trong học tập

Điều quan trọng là phải tạo được sự hứng thú học tập cho các em, từ đó giúp các em xác định mục đích, động cơ, thái độ học tập đúng. Định hướng cho các em trước hết phải học để biết, học để làm việc, để chung sống rồi tiếp đến là để phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân.

Từ những phong trào hoạt động Đội sẽ tiếp sức cho các em có ý chí vươn lên, vượt khó, tự giác học tập ở mọi người, mọi lúc, mọi nơi với tinh thần chủ động, sáng tạo.

3. Về giáo dục tinh thần lao động

Giáo dục các em có quan điểm, thái độ đúng đối với lao động trí óc và lao động chân tay. Biết trân trọng những thành quả lao động dù nhỏ của bản thân và những người xung quanh. Hiểu được mối quan hệ chặt chẽ giữa lao động với sự phát triển của khoa học công nghệ, từ đó nâng cao ý thức học tập khoa học công nghệ...

4. Về giáo dục thể chất, vệ sinh và bảo vệ môi trường

Nhằm giúp các em có nhận thức đúng về việc rèn luyện sức khỏe, xây dựng hứng thú và thói quen tập luyện thể dục thể thao thường xuyên. Đồng thời biết giữ gìn vệ sinh cá nhân, bảo vệ môi trường và tuyên truyền, kêu gọi mọi người cùng giữ gìn, bảo vệ môi trường sống.

Hoạt động Đội cung cấp cho các em một số kiến thức y học cơ bản như : phòng tránh cảm nắng, cảm lạnh, đau mắt, xử lý khi bị đứt tay, rấn cắn ... Qua đó giúp các em nâng cao kỹ năng tự bảo vệ, chăm sóc sức khỏe cá nhân và cộng đồng.

5. Về giáo dục thẩm mỹ, văn hoá nghệ thuật

Nâng cao trình độ thẩm mỹ, văn hoá nghệ thuật cho thiếu nhi là một yếu tố quan trọng giúp các em hình thành và phát triển nhân cách, nuôi dưỡng trong tâm hồn các em những tình cảm đẹp, suy nghĩ đẹp và từ đó có những hành vi đẹp.

Hoạt động Đội giúp các em biết cảm nhận và vận dụng cái hay, cái đẹp trong văn hoá nghệ thuật vào cuộc sống hàng ngày, biết tự điều chỉnh hành vi theo tiêu chuẩn đạo đức của cái đẹp: sự quan tâm chia sẻ với người khác, tinh thần trung thực, ý chí mạnh mẽ...

Thông qua các hoạt động Đội để hình thành, phát triển tình cảm, thị hiếu thẩm mỹ cho các em và nâng cao năng lực cảm thụ các tác phẩm văn học nghệ thuật. Thông qua giáo dục thẩm mỹ, văn hoá nghệ thuật để giáo dục tư tưởng, tình cảm cho thiếu nhi.

Giúp các em thưởng thức và sáng tạo các tác phẩm nghệ thuật theo năng khiếu: vẽ tranh, làm thơ, viết văn...

6. Về giáo dục tinh thần đoàn kết, hữu nghị giữa các dân tộc

Đây là truyền thống quý báu của dân tộc ta, Cần giúp cho các em hiểu rõ và phát huy truyền thống đoàn kết dân tộc trong nước và quốc tế. Nâng cao hiểu biết cho các em về phong tục, đời sống học tập, sinh hoạt của thiếu nhi các nước bạn. Tích cực tham gia các hoạt động của thiếu nhi quốc tế vì hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và tiến bộ xã hội.

➤ Câu hỏi củng cố:

- 1. Hãy đề xuất 1-2 hình thức phù hợp trong mỗi nội dung hoạt động nêu trên của Đội.**
- 2. Tìm những ví dụ thực tế minh họa sự gắn bó giữa nội dung, hình thức hoạt động Đội với đời sống kinh tế, chính trị, xã hội... của nước ta hiện nay.**

Bài 3: PHƯƠNG PHÁP CÔNG TÁC ĐỘI THiếu NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH

- ❖ **Mục tiêu học tập:** Sau khi học xong bài này, người học có thể:
- Trình bày được khái quát phương pháp công tác Đội
 - Phân tích hiệu quả của 6 phương pháp công tác Đội

Trong thực tế, để thực hiện một công việc nào đó có hiệu quả và tiết kiệm nhiều thời gian, sức lực thì một yếu tố không thể thiếu chính là việc biết xây dựng kế hoạch và tiến hành công việc một cách có phương pháp.

Công tác Đội là công tác giáo dục con người và cũng là công tác tổ chức các hoạt động mang tính chất tập thể, do đó việc hiểu biết và vận dụng linh hoạt các phương pháp công tác Đội là rất cần thiết.

I. Khái niệm về phương pháp công tác Đội

Phương pháp công tác Đội là những cách thức, biện pháp tổ chức hoạt động nhằm đem lại hiệu quả giáo dục cao nhất trong quá trình sinh hoạt Đội.

Nhưng đó không đơn giản chỉ là việc lựa chọn cách thức nào sao cho nhẹ nhàng, phù hợp với năng khiếu của người phụ trách Đội mà còn đòi hỏi phải có sự phối hợp nhịp nhàng, thống nhất giữa vai trò hướng dẫn của người phụ trách Đội với khả năng tự quản, tự giáo dục và các nhu cầu, sở thích của đội viên. Có nghĩa là phải xuất phát từ vai trò trung tâm của người được giáo dục là đội viên để tìm ra phương pháp hoạt động thích hợp.

Như vậy phương pháp công tác Đội hoàn toàn phù hợp và thống nhất với phương pháp dạy và học trong nhà trường, với quan điểm lấy người học làm trung tâm.

Tuy nhiên phương pháp công tác Đội có tính chất đặc thù riêng. Đó là việc đề cao vai trò tự quản, tự giáo dục của đội viên. Trong sinh hoạt Đội, việc giáo dục không phải bằng những biện pháp hành chính như viết tự kiểm, chép phạt... mà thông qua những tấm gương người thật việc thật, các hoạt động tập thể như họp mặt “gương điển hình vượt khó học giỏi”, “những người con hiếu thảo”... và các dư luận trong tập thể chi đội, qua đó tác động đến suy nghĩ, nhận thức của các em và giúp các em tự điều chỉnh hành vi của mình.

II. Các phương pháp công tác Đội

1. Phương pháp hoạt động tập thể mang tính xã hội, hữu ích

Thông qua hoạt động, mỗi người sẽ bộc lộ rõ cá tính, năng khiếu, sở trường... và học hỏi được nhiều điều từ thực tế, từ những người khác. Khi tạo

điều kiện cho thiếu nhi tham gia các hoạt động tập thể mang tính xã hội, hữu ích như: tuyên truyền an toàn giao thông, làm vệ sinh đường phố, thăm các bà mẹ Việt Nam anh hùng..., tổ chức Đội sẽ giúp các em được rèn luyện, phát huy những phẩm chất tốt đẹp của đội viên.

Thông qua hoạt động, các em tự khẳng định mình, trở nên mạnh dạn, tự tin hơn. Biết gắn bó với tập thể, hình thành thái độ tương thân tương ái, biết quan tâm, chia sẻ với người khác. Đồng thời còn giúp các em hoà nhập vào cuộc sống xã hội, nâng cao kiến thức thực tế, và kỹ năng giao tiếp ứng xử...

Tuy nhiên để phát huy hiệu quả phương pháp này, phải lưu ý: Làm rõ ý nghĩa, yêu cầu trong từng hoạt động, cho các em tự bàn bạc kế hoạch, dự trù các tình huống khó khăn và biện pháp giải quyết để các em phát huy cao nhất sự chủ động, sáng tạo của bản thân. Và những hoạt động tập thể mang tính xã hội không chỉ mang lại ý nghĩa giáo dục mà còn thực sự là đem lại niềm say mê, hứng thú cho các em.

2. Phương pháp trò chơi

Trò chơi là nhu cầu không thể thiếu trong đời sống thiếu nhi. Do đó sử dụng phương pháp trò chơi tạo sức lôi cuốn các em rất cao, đem đến sự say mê hứng thú trong hoạt động Đội.

Trò chơi không chỉ là phương tiện lôi cuốn, tập hợp các em mà còn là một phương pháp giáo dục nhẹ nhàng mà hiệu quả. Thông qua những trò chơi nhỏ mang tính chất “làm theo lời tôi nói, không làm theo động tác của tôi” sẽ tạo cho các em phản xạ nhạy bén, linh hoạt. Những trò chơi vận động giúp các em giải phóng năng lượng, rèn luyện thể chất, các trò chơi trí tuệ giúp các em ghi nhớ các kiến thức về tự nhiên và xã hội...

Qua việc tham gia các trò chơi có định hướng của người phụ trách Đội, các em được hình thành những kỹ năng hoạt động tập thể, biết phối hợp đồng đội, rèn luyện thể lực, nâng cao tính trung thực, kỷ luật, tự tin, linh hoạt...

Tất nhiên, những trò chơi có định hướng là những trò chơi phù hợp với yêu cầu giáo dục, phù hợp với đặc điểm tâm, sinh lý thiếu nhi và đặc điểm về mặt giới tính.

Để tạo sự hấp dẫn, hình thức trò chơi phải luôn đổi mới, có sự biến đổi linh hoạt, nâng cao về độ nhanh hoặc độ khó để tránh sự nhàm chán và phải chú ý chuẩn bị tốt các điều kiện, phương tiện, đảm bảo an toàn khi tổ chức trò chơi.

3. Phương pháp thuyết phục

Như phần trên đã nhắc đến, trong sinh hoạt Đội, việc giáo dục không phải bằng những biện pháp hành chính mà chủ yếu thông qua những tấm gương người thật việc thật, các dư luận trong tập thể chi đội để tác động đến

nhận thức các em. Đó chính là phương pháp thuyết phục trong tổ chức sinh hoạt Đội.

Bằng những tấm gương người thật việc thật, chúng ta dễ dàng khơi dậy sự cảm phục và ý chí phấn đấu của các em vì đây là lứa tuổi luôn mong muốn tự khẳng định mình, luôn hướng tới những hành động cao cả, muốn được mọi người khâm phục.

Ngoài ra, để thuyết phục các em làm theo điều hay, chống lại cái xấu, người phụ trách Đội phải có kỹ năng thuyết phục bằng lời nói. Không được áp đặt ý kiến với các em mà cần phân tích, giảng giải... vấn đề một cách sinh động, dễ hiểu, có sức thuyết phục. Điều quan trọng là phải tạo được không khí thoải mái, vui tươi, tin tưởng lẫn nhau để các em có thể bộc lộ hết những suy nghĩ thật của mình. Đồng thời động viên mọi người tích cực thảo luận và lắng nghe ý kiến người khác.

4. Phương pháp giao nhiệm vụ

Giao nhiệm vụ chính là thể hiện sự tin tưởng vào khả năng, năng lực của các em. Qua đó kích thích tính chủ động, sáng tạo của đội viên, giúp các em nâng cao lòng tự tin và tinh thần trách nhiệm cũng như năng lực tự quản của các em.

Tuy nhiên, giao nhiệm vụ phải đảm bảo tính vừa sức, phù hợp với năng khiếu, sở trường của mỗi em. Làm cho mỗi đội viên hiểu rõ ý nghĩa công việc được giao và những yêu cầu cần phải đạt. Có kiểm tra, giám sát để kịp thời giúp các em giải quyết những khó khăn phát sinh.

5. Phương pháp thi đua

Trong công tác Đội, rất nhiều hoạt động thi đua được tổ chức: thi nghi thức Đội, thi đua học tốt, thi văn nghệ, thể thao... Thông qua thi đua, đề cao và kích thích tinh thần hoạt động của các em, thôi thúc các em không ngừng nỗ lực nhiều hơn để đạt kết quả cao hơn. Không chỉ vậy, nó còn giúp các em phát huy sức mạnh của tập thể trong quá trình thi đua, tạo sự gắn bó trong tập thể và nâng cao ý thức trách nhiệm của cá nhân đối với tập thể.

Điều quan trọng trong thi đua là phải xác định nội dung, tiêu chuẩn thi đua thật cụ thể. Theo dõi, giám sát chặt chẽ, tránh biến thi đua thành ganh đua. Đánh giá kết quả phải công bằng, công khai, dân chủ.

6. Phương pháp khen thưởng, khiển trách

Thông thường, trong thi đua thì phải có khen thưởng, khiển trách. Tuy nhiên ở đây, khen thưởng, khiển trách không chỉ là hình thức đánh giá kết quả thi đua mà còn là một phương pháp công tác Đội, được tiến hành trong mọi hoạt động của Đội.

Với tổ chức Đội, khiển trách không phải là kỷ luật hành chánh mà là sự nhắc nhở khéo léo để giúp nhau tiến bộ. Việc khen thưởng cũng là cách thức nêu gương điển hình người thật việc thật để tác động tích cực của các em.

Khen thưởng và khiển trách đúng sẽ đạt hiệu quả giáo dục cao, ngược lại sẽ gây mất lòng tin, phản tác dụng giáo dục. Do đó phải hết sức khách quan, công bằng, chính xác, kịp thời và phát huy hiệu quả vai trò tự quản của Đội, phối hợp các lực lượng giáo dục khác trong việc khen thưởng, khiển trách.

➤ **Câu hỏi củng cố:**

Hãy vận dụng kiến thức đã học và hiểu biết thực tiễn để làm rõ hiệu quả giáo dục của các phương pháp công tác Đội

CHƯƠNG 2: MỘT SỐ HOẠT ĐỘNG NGHIỆP VỤ CỦA ĐỘI THiếu NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH VÀ SAO NHI ĐỒNG

Bài 1: CÔNG TÁC NHI ĐỒNG TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC

- ❖ **Mục tiêu học tập:** Sau khi học xong bài này, người học có thể:
- Trình bày được một số qui định chung về nhi đồng và Sao nhi đồng

I. Khái niệm về lớp nhi đồng và Sao nhi đồng

Theo qui định của điều lệ Đội, đội viên là trẻ em từ 9 đến 14 tuổi. Như vậy, trong trường tiểu học còn lại các em từ 6 đến 8 tuổi, đang học ở các lớp 1,2,3 chưa đủ tuổi để phát triển Đội. Tuy nhiên các em vẫn được tổ chức Đội tập hợp, hướng dẫn sinh hoạt theo chương trình dự bị đội viên. Đó là các lớp nhi đồng, đặt dưới sự dìu dắt của các anh chị đội viên. Lớp nhi đồng không phải là một tổ chức riêng mà chỉ là nơi các em nhi đồng vui chơi, làm quen với các hoạt động của Đội để chuẩn bị trở thành đội viên sau này.

Trong lớp nhi đồng được chia thành nhiều nhóm nhỏ gọi là Sao nhi đồng, có thể hình thành tương ứng với các tổ học tập.

II. Một số qui định chung về nhi đồng trong trường tiểu học

- Mỗi lớp nhi đồng được một chi đội TNTP Hồ Chí Minh đỡ đầu, hướng dẫn tổ chức hoạt động. Tổng phụ trách và Ban chỉ huy liên đội có nhiệm vụ phân công từng chi đội đỡ đầu từng lớp nhi đồng cụ thể.

- Giáo viên chủ nhiệm của lớp cũng là phụ trách nhi đồng lớp đó, được Tổng phụ trách Đội hướng dẫn nghiệp vụ và có trách nhiệm giúp đỡ các phụ trách Sao, tổ chức cho các Sao nhi đồng trong lớp mình hoạt động.

- Mỗi Sao nhi đồng có một phụ trách Sao, là đội viên của chi đội đỡ đầu. Có một trưởng Sao do các em trong Sao tự bầu chọn dưới sự hướng dẫn của phụ trách Sao.

- Trong lần sinh hoạt đầu tiên, mỗi Sao sẽ tự chọn một tên gọi của Sao dưới sự gợi ý của phụ trách Sao và lấy theo một đức tính tốt nào đó. Ví dụ: Sao chăm ngoan, Sao đoàn kết, Sao dũng cảm...

- Nhi đồng phải thuộc lời ghi nhớ và đọc trong các buổi sinh hoạt chung của lớp nhi đồng:

*“Vâng lời Bác Hồ dạy
Em xin hứa sẵn sàng
Là con ngoan trò giỏi
Cháu Bác Hồ kính yêu”*

- Nhi đồng có bài hát truyền thống là bài “Nhanh bước nhanh nhi đồng” của nhạc sĩ Phong Nhã :

“Nhanh bước nhanh Nhi đồng, theo cò đò sao vàng. Kìa lời gió ngàn, kìa lời sông núi. Kìa lời gió ngàn, kìa lời sông núi. Nhắc nhở em rằng, tuy mình đang còn thơ ấu. Nhưng chúng em kết đoàn, chăm học chăm làm cho ngoan. Tập tành sao thân hình em được nở nang. Trở nên bao người lao động vinh quang. Em kính yêu, vâng lời nhớ ơn Bác Hồ. Yêu hòa bình, yêu nước Việt Nam.”

III. Hoạt động của sao nhi đồng

Sao nhi đồng mỗi tuần sinh hoạt một lần vào tiết sinh hoạt lớp, do các phụ trách Sao điều khiển. Mỗi tháng, lớp nhi đồng có một buổi sinh hoạt chung do Ban chỉ huy chi đội đỡ đầu điều khiển.

Vì nhi đồng là lớp dự bị của Đội nên những nội dung, hình thức hoạt động của Đội cũng là nội dung, hình thức hoạt động của Sao nhi đồng, nhưng ở mức độ đơn giản hơn.

Hình thức sinh hoạt chính của nhi đồng là các buổi sinh hoạt theo chủ đề, các hội thi, vui chơi, múa hát... như yêu cầu của các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp mà chúng ta sẽ đề cập đến ở những bài sau.

➤ Câu hỏi củng cố:

Theo em, Phụ trách Sao có vai trò như thế nào trong tổ chức sinh hoạt cho Sao nhi đồng? Làm phụ trách Sao cần có những điều kiện gì?

Bài 2: NGHI THỨC ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG HỒ CHÍ MINH

❖ **Mục tiêu học tập:** Sau khi học xong bài này, người học có thể:

- Nêu được vai trò của nghi thức Đội
- Tổ chức được một số hoạt động nghiệp vụ của Đội và Sao nhi đồng

Nghi thức Đội là một hoạt động đặc trưng chỉ có ở tổ chức Đội. Hoạt động nghi thức Đội tạo sự hào hứng cho các em khi tập hợp vào đội hình một cách nhanh chóng, trật tự và đẹp mắt, nâng cao tính kỷ luật cho các em. Để hướng dẫn đội viên luyện tập nghi thức Đội, người hướng dẫn phải giải thích ý nghĩa, phân tích bằng lời kết hợp với làm mẫu các tư thế, động tác. Hình thành các nhóm để luyện tập theo nội dung qui định.

Có 7 yêu cầu đối với đội viên:

1. Thuộc và hát đúng Quốc ca, Đội ca và một số bài hát truyền thống

- Khẩu lệnh: Quốc ca! Đội ca!

2. Thắt khăn, tháo khăn quàng đỏ

- Khẩu lệnh: Tháo khăn! Thắt khăn!

3. Chào kiểu đội viên Thiếu niên tiền phong

- Khẩu lệnh: Chào! - Thôi!

Chào cờ, chào!.

4. Cầm cờ, giương cờ, vác cờ, kéo cờ

- Khẩu lệnh cầm cờ: Nghiêm! Nghỉ!

- Khẩu lệnh giương cờ: Chào cờ, chào! Giương cờ! (Chỉ dùng khi tập

Nghi thức)

- Khẩu lệnh vác cờ: Vác cờ! (Chỉ dùng khi tập Nghi thức)

- Khẩu lệnh kéo cờ: Chào cờ, chào!

5. Hô đáp khẩu hiệu Đội

- Khẩu hiệu: “Vì tổ quốc xã hội chủ nghĩa, vì lí tưởng của Bác Hồ vĩ đại

- Sẵn sàng!”

6. Các động tác cá nhân tại chỗ và di động

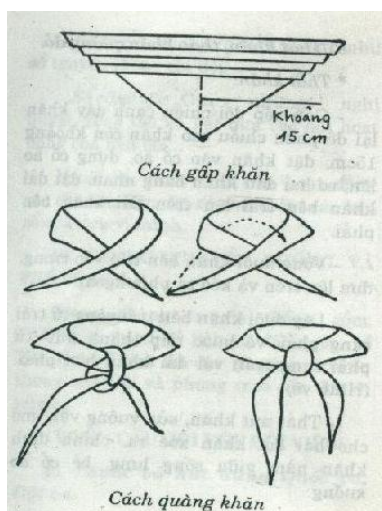
7. Đánh trống

- Mỗi đội viên phải biết 3 bài trống quy định: Trống chào cờ, trống hành tiến, trống chào mừng.

Trong phạm vi chương trình này, chúng ta chỉ tìm hiểu một vài nội dung cơ bản và tiến hành tập luyện cá nhân, theo nhóm.

I. Các động tác cá nhân của đội viên

1. Thắt, tháo khăn quàng

★Thắt khăn

- Gấp đôi chiều cạnh đáy khăn lại (như gấp quạt) để phần chiều cao khăn còn khoảng 15cm, bẻ cổ áo lên, đưa khăn vòng qua sau đầu từ trái sang phải, so hai đầu khăn bằng nhau, đặt dải khăn bên trái lên trên dải khăn bên phải.

-Vòng đuôi khăn bên trái vào trong, đưa lên trên và kéo ra ngoài.

-Lấy đuôi khăn bên trái vòng từ trái sang phải, và buộc tiếp thành nút (từ phải sang trái) với dải khăn bên phải.

-Thắt nút khăn, sửa vuông vắn, mở cho hai dải khăn xòe ra, chỉnh đỉnh khăn nằm giữa sống lưng, bẻ cổ áo xuống.

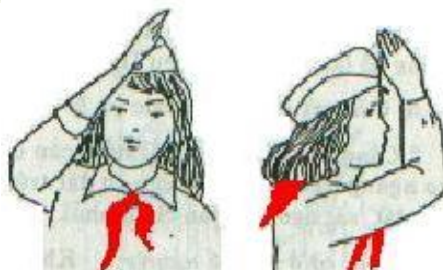

★Tháo khăn

Tay trái cầm nút khăn, tay phải cầm dải khăn phía trên nút, rút khăn ra

2. Động tác chào

Đội viên đứng ở tư thế nghiêm, chào bằng tay phải, 5 ngón tay khép kín. Tay giơ lên trên đầu, cách trán khoảng 5cm, từ mũi tay đến khuỷu tay tạo thành một đường thẳng.

3. Các động tác cá nhân tại chỗ:

- Quay bên trái: dùng gót chân trái làm trụ và mũi chân phải làm điểm đỡ, quay sang trái 90° sau đó rút chân phải lên về tư thế nghiêm.

Khẩu lệnh: “Bên trái, quay”.

- Quay bên phải: dùng gót chân phải làm trụ và mũi chân trái làm điểm đỡ, quay sang phải 90° sau đó rút chân trái lên về tư thế nghiêm.

Khẩu lệnh: “Bên phải, quay”.

- Quay đằng sau: thực hiện như quay bên phải nhưng xoay người 180°

Khẩu lệnh: “Đằng sau, quay”.

- Dậm chân tại chỗ:

Sau khẩu lệnh “Dậm chân tại chỗ - dậm”, bắt đầu dậm bằng chân trái theo nhịp đếm, tay trái vung lên ngang thắt lưng, tay phải đánh tự nhiên về phía sau. Khi có khẩu lệnh ”Đứng lại - đứng”, dậm chân trái thêm một nhịp và kéo chân phải về tư thế nghiêm.

- Chạy tại chỗ:

Sau khẩu lệnh “Chạy tại chỗ - chạy”, chân chạy đều theo nhịp đếm, bắt đầu bằng chân trái, **hai tay co tự nhiên, bàn tay nắm nhẹ, lòng bàn tay hướng vào thân người, vung tay thoải mái dọc theo hướng chạy.**(không đặt hai nắm tay ở nguyên một chỗ ngang thắt lưng). Khi có khẩu lệnh “Đứng lại-đứng”, chạy thêm 3 nhịp nữa và kéo chân phải về tư thế nghiêm.

4. Các động tác cá nhân di động

- Sang trái (phải):

Sau khẩu lệnh “Sang trái (phải)...bước – bước”, bước về phía nào thì bắt đầu bằng chân đó trước, chân kia kéo theo. Mỗi bước rộng bằng vai, sau khi đủ số bước trở về tư thế nghiêm.

- Tiến (lùi):

Sau khẩu lệnh “Tiến (lùi)... bước – bước”, bắt đầu bước bằng chân trái, bước liên tục đến khi đủ số bước, trở về tư thế nghiêm. Khoảng cách bước bằng khoảng một bàn chân.

- Đi đều :

Khẩu lệnh: “Đi đều- bước“. Tương tự như dậm chân tại chỗ nhưng rời khỏi vị trí. Khi có khẩu lệnh “Đứng lại-đứng”, bước chân trái lên một nhịp và kéo chân phải về tư thế nghiêm.

- Chạy đều:

Khẩu lệnh: “Chạy đều- chạy“. Tương tự như chạy tại chỗ nhưng rời khỏi vị trí. Khi có khẩu lệnh “Đứng lại-đứng”, chạy thêm 3 nhịp và kéo chân phải về tư thế nghiêm.

II. Đội hình, đội ngũ

Có 4 đội hình nghi thức Đội là hàng dọc, hàng ngang, vòng tròn, chữ u.

1. Đội hình hàng dọc

Dùng để tập hợp, điểm số báo cáo, khi hành tiến hoặc tổ chức các hoạt động.

- Phân đội hàng dọc: Phân đội trưởng đứng đầu, các đội viên thứ tự xếp hàng từ thấp đến cao, phân đội phó đứng cuối hàng.

- Chi đội hàng dọc: Các phân đội xếp hàng dọc, phân đội 1 làm chuẩn, các phân đội khác đứng bên trái phân đội 1 .

- Lưu ý chung: để đảm bảo đúng khi tập hợp, phải giải tán đội hình cũ trước khi tập hợp đội hình mới.

Tư thế chỉ huy tập hợp hàng dọc

Đội hình tập hợp hàng dọc

2. **Đội hình hàng ngang**

Dùng để nghe nói chuyện, duyệt đội, khi tập hợp báo cáo toàn liên đội.

- Phân đội hàng ngang: Phân đội trưởng đứng đầu, các đội viên đứng về bên trái, phân đội phó đứng cuối hàng.

- Chi đội hàng ngang: Các phân đội xếp hàng ngang, phân đội 1 đứng trước, các phân đội khác lần lượt xếp phía sau.

Tư thế chỉ huy tập hợp hàng ngang

Đội hình hàng ngang

3. **Đội hình chữ U**